

26.04. 6 клас укр.мова Добровольська В.Е.

ПОВТОРЕННЯ Й УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИВЧЕНОГО З ТЕМИ «СЛОВОТВІР»

Мета уроку.

Освітня: ознайомити учнів з основними способами словотвору; сформувавши загальнопізнавальні вміння змінювати й утворювати нові слова різними способами; удосконалювати навички розбору слів за будовою;

Розвиваюча: розвивати увагу й дослідницькі уміння дітей за допомогою мовленнєво-дидактичного матеріалу, логічне мислення; формувати мовну та інформаційно-комунікаційну компетентності.

Виховна: виховувати почуття патріотизму, повагу до рідної мови, України.

**Словотвір – розділ
науки про мову, що
вивчає способи та
особливості
творення похідних
слів.**

СЛОВОТВІР

слова

Непохідні

Їх будова не пов'язується з іншими спільно-кореневими словами, а основи складаються лише з кореня

Сніг, ліс,
вечір, сон

Похідні

Походять від інших слів, і спосіб їхнього творення можна простежити

Листопад, голосок,
вечірній, припічок

Вправа 1

- Запишіть слова у дві колонки: I – непохідні, II – похідні:

пришити, дощ, верба, біленький,
законний, школа.

СПОСОБИ СЛОВОТВОРЕННЯ

Суфіксальний	осінній * — осінь + н
Префіксальний	Премудрий * — пре + мудрий
Префіксально-суфіксальний	Запічок * — за + піч + ок
Безафіксний (відкидання морфем)	пуск * — пускати
Складання слів або основ слів	рута-м'ята * — рута + м'ята
Складання усічених основ	облком * — обласний + комітет
Перехід слів з однієї частини мови до іншої	черговий(іменник) * — черговий (прикметник) учень

Вправа 2

- Встановіть відповідність між словом та способом словотворення

1. Префіксальний

2. Суфіксальний

3. Префіксально-суфіксальний

4. Безафіксний

а) посіяти

б) листопад

в) запис

г) навесні

д) черговий

Правопис складних слів

- Через ДЕФІС пишемо:
- складні слова, утворені поєднанням незалежних слів:

Салон-перукарня

- складні слова, утворені повторенням того самого слова, поєднанням слів з однаковим коренем, синонімічних або антонімічних слів:

великий-превеликий,

АЛЕ: кінець кінцем,

- близькі за значенням слова, що передають єдине поняття:

хліб-сіль (їжа),

РАЗОМ пишемо:

- складні слова, утворені поєднанням залежних слів :

листопад

- складні слова, у яких першою частиною виступає кількісний числівник:

п`ятирічний

АЛЕ: 12-поверховий

- складні слова, утворені з дієслова в наказовій формі та іменника:

перекотиполе, горицвіт

- слова з першою іншомовною частиною міні-, максі-, екс-, віце-, лейб-, обер-: мінідиктант, ексчемпіон

ЗЕРНІТЬ УВАГУ!

- Якщо пів- вживаємо з іменником у родовому відмінку, то такі слова пишемо **окремо**: пів години
- Якщо пів- вживаємо з іменником у називному відмінку і це слово виражає єдине поняття, то такі слова пишемо **разом**: півострів
- Напів-, полу- зі словами завжди пишемо разом: напіваавтомат

Вправа 3

- Запишіть правильно слова, знімаючи ризик:

Зоре/пад, екс/президент, У/П/А, дит/сад,
кінець/кінцем, семи/разовий,
авіа/конструктор, фіз/культура,
пів/дороги, само/виховання, Каб/мін,
пів/куля, держ/фонд.

Домашнє завдання

Вправа 1. Від поданих іменників утвори прикметники та іменники за допомогою суфіксів -ськ-, -ств-. Поясни, які зміни відбуваються при творенні слів.

чумак	_____	козак	_____
Сибір	_____	Калуга	_____
Калуш	_____	Прага	_____
студент	_____	агент	_____
узбек	_____	німець	_____
Бахмач	_____	латиш	_____

Вправа 2. Із поданих слів утвори складні слова, уживаючи сполучні голосні. Поясни правопис за допомогою правила. Уведи деякі з них у прості речення, ускладнені однорідними членами.

Сьогодні, день; овочі, сховати; низький, хмари; північ, схід; багато, багато; жовтий, гарячий; зелений, коричневий.